

Vastgesteld-VERSLAG d.d. 7 december 2022

15.00 uur – 17.00 uur

Locatie : raadszaal Nuth, 15.00 uur – 17.00 uur

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering. Hij verwelkomt de volgende leden Pellemans, Kwast, Turfboer, Offermans, Kleuters, V. Hermans, J. Hermans, Geurts, Raes, Kannegieter, Achten en de toehoorders Demmers, Kiffen, Bovy, Hajema en Elkerbout.

Afmeldingen zijn ontvangen van de heren Kockelkoren en L'Espoir.

2. Vaststellen concept-agenda

Artikel 15 RvO CAL AWACS inzake agendering vergadervoorstellen: Mw. Offermans wilt het onderzoek van de GGD graag bespreken gezien de inhoud van het artikel in De Limburger. Op voorstel van dhr. Raes besluit de vergadering om de brief de volgende keer te bespreken in aanwezigheid van dhr. Kockelkoren.

3. Mededelingen

Dhr. Kwast meldt dat mw. Elkerbout hem vanaf januari a.s. opvolgt als CAL-lid. Als toekomstige opvolger van dhr. Pellemans is Kolonel Kiffen aanwezig om alvast kennis te maken met de CAL. De volgende CAL is dhr. Pellemans de laatste keer aanwezig. De voorzitter heet hen van harte welkom.

4. Concept-verslag en actielijst (046 -CAL-AWACS-2022)

N.a.v. het verslag:

Dhr. Geurts vraagt naar de stand van zaken van de omzetting van Ke/Lden. De bijeenkomst in de "Schinvelderhoeve" was al weer in november 2021. Dhr. Kwast antwoordt dat NLR het rekenvoorschrift voor de geluidbelasting in Lden opstelt. Dit rekenvoorschrift is eind 2022/begin 2023 gereed. Defensie organiseert in de eerste maanden van 2023 een bijeenkomst voor vertegenwoordigers COVM/CAL en desgewenst met hun externe deskundige adviseurs. Voor Zuid-Limburg is het nieuw Besluit Beperkingengebied Buitenlandse Luchthaven relevant. Naar verwachting is begin 2023 de concept-startnotitie gereed. Daarin zullen dan ook de te doorlopen stappen + een tijdschema staan.

Onder 3. Anders dan dat er staat, was de vraag van dhr. Kockelkoren hoe het kan dat ondanks meer vluchten het aantal piekbelastingen bij MP184 (Schinveld, Beekdaelen) is afgenomen." Dhr. Pellemans zegt dat hiervoor geen duidelijke verklaring is. Mogelijk kunnen weersomstandigheden van invloed zijn geweest. Wellicht zou DGMR het nader kunnen duiden. Dit wordt buiten de vergadering afgestemd tussen Beekdaelen-DGMR en dhr. Kockelkoren (via Beekdaelen).

Onder 4. Dhr. Pellemans stelt dat er dient te staan dat er geen Nederlandse F-35 vliegtuigen komen naar de basis Geilenkirchen. Mw. Offermans en de heren Raes en Geurts wijzen erop dat de staatssecretaris van Defensie dat onderscheid tussen Nederlandse of andere landen niet heeft

gemaakt. Ware dat wel dan wijst dhr. Geurts erop dat F-35 vliegtuigen (van welk land dan ook) gebruik maken van het Nederlands luchtruim en een gedeelte van de basis ('defensiebos') in Nederland ligt. De heren Pellemans en Kwast wijzen erop dat het Nederlandse Ministerie van Defensie geen zeggenschap heeft over het gebruik van de Basis en ook geen uitspraken kan doen over de inzet van F-35 door andere landen. In die lijn dient ook de opmerking van de staatssecretaris geplaatst te worden.

Mw. Hermans meldt dat in het concept-verslag van het bestuurlijk overleg met de Staatssecretaris van Defensie duidelijk staat dat "er geen enkel voornemen is tot het in de toekomst stationeren van straaljagers (F-35) op de vliegbasis Geilenkirchen" en er ook niet anders over is gesproken. Dhr. Geurts spreekt duidelijk zijn ongenoegen uit en zegt geen zin te hebben in dergelijke 'woordspelletjes'. Hij herhaalt dat de Nederlandse overheid wel degelijk zeggenschap heeft over het gebruik van F-35 over Nederlands grondgebied en de Basis daar niet voor bedoeld is. Dhr. Kwast meldt dat hij dit onderwerp nogmaals zal bekijken en verwacht dat het laatste woord er nog niet over gesproken is.

Het concept-verslag wordt vastgesteld met inachtnaam van het voornoemde.

5. Agendering onderzoek GGD op verzoek van mw. Offermans:

Dhr. Hajema, GGD-Zuid Limburg, bespreekt het luchtvaartonderzoek GGD, Belevingsonderzoek geluidhinder en slaapverstoring luchtvaart 2020 (verzonden per e-mail 9-12-2022, stuknummer 052).

Dhr. Bovy vraagt hoe het komt dat er bij minder vliegverkeer toch meer slaapverstoringen zijn. Dhr. Hajema wijst op de effecten van corona (thuiswerken) en een toenemend bewustzijn van de eigen woonomgeving.

Dhr. Pellemans wijst erop dat de Basis om operationele redenen in beginsel uitgaat van gebruik tussen 8.00 en 22.00 uur. Op vraag van mw. Offermans antwoordt dhr. Hajema dat er ook burgers ruimere tijden ('randen van de nacht') aanhouden om te slapen. Mogelijk dat piekbelastingen overdag ook van invloed kunnen zijn op de slaapervaringen in de nacht voor sommige burgers meldt dhr. Hajema n.a.v. diverse opmerkingen.

Dhr. Kwast meldt dat Defensie zich enkele jaren terug heeft aangesloten bij de programmatische aanpak om info transparanter te maken en de context beter te kunnen plaatsen. Het rapport dient in "Den Haag" nog verder geanalyseerd te worden. Voor alle luchthavens geldt, ook voor Geilenkirchen, dat altijd gekeken wordt of verdere optimalisaties mogelijk zijn.

De heren Kleuters en Raes vragen of meer duidelijkheid bestaat over de oorzaken van overschrijdingen van de WHO-richtlijnen in Zuid-Limburg. Dhr. Hajema wijst op het dilemma dat deze richtlijnen niet helder het gebied bepalen waarover gesproken wordt. Evenmin is concreet welke slaapverstoringen concreet aan welke vliegbewegingen zijn toe te kennen.

De aanbevelingen zijn evidence-based en gericht op beleidsprocessen waarbij sprake is van verschillende opties. Dit kan van toepassing zijn op internationaal, nationaal en lokaal niveau. Daarbij wordt nog toegevoegd: vermindering van geluid voor bewoners in het ene gebied mag niet ten koste gaan van bewoners in een ander gebied. Er wordt niet apart geadviseerd naar stedelijkheid, geografische omvang van een gebied of aantal inwoners. Er wordt gestreefd naar het beschermen van 'communities' en inwoners aan de hand van de geformuleerde richtlijnen, dat kan ook een dorp of stadwijk zijn, of een gemeente of een regio

Het WHO-rapport is een belangrijk rapport dat bij de beleidsvoorbereiding helpt met richtlijnen en concrete adviezen. Het rapport heet ook 'Environmental noise guidelines for the European Region'. Het rapport kan men hier vinden: <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289053563>. De publicatie is alleen beschikbaar in het Engels.

Deze richtlijn is er gekomen op verzoek van de lidstaten van de EU. Als richtlijn is het een robuust advies voor beleid gericht op de publieke gezondheid in de lidstaten. Het doel is een richtlijn met aanbevelingen om de gezondheid te beschermen. Geluidhinder door vliegverkeer is één van de bronnen van hinder die wordt besproken. De normen zijn niet voor elke vorm van hinder gelijk want dat hangt af van de specifieke consequenties. De algemene norm voor vliegverkeer is dan 45dB Lden (over 24 uur) de norm voor de nacht is 40dB Lnight (tussen 23.00 uur en 07.00 uur) Voor deze vormen van hinder wordt het sterk aanbevolen dat beleidsmakers actie ondernemen zodat de hinder binnen deze normen blijft.

Deze dB's zijn gekoppeld aan de beleving van hinder, daardoor kunnen we een koppeling leggen tussen de gezondheidsmonitor van de GGD'en en waar deze richtlijnen worden overschreden. De GGD gaat er vanuit dat de WHO-richtlijn wordt overschreven als er sprake is van 10% ernstige geluidhinder door vliegverkeer en 11% ernstige slaapverstoring door geluid van vliegverkeer. Een en ander is terug te vinden in het rapport van de WHO, meer precies op pagina 69 (tabel 30) en pagina 70 (tabel 32).

6. Actualiteit

A. Terugblik bezoek Basis 2-11-2022

Dhr. Pellemans spreekt zijn dank uit voor het bezoek en zegt daar waar kan altijd info te willen geven. Deelnemers spreken de waardering uit voor de ontvangst en merken b.v. op dat een landing volgen via de simulator leidt tot betere inzichten inzake de veiligheid.

B. Procesvoorstel werkgroep Landrum & Brown door Bert Kwast

Een delegatie van de CAL bekijkt of de lijst van aanbevelingen compleet is, wat er mee is gedaan of juist besloten is om het niet te doen. Indien niet, bestaat er dan aanleiding om tot andere inzichten te komen? Dhr. Hermans spreekt van een constructieve bijeenkomst waarbij wel al geconstateerd kan worden dat veel maatregelen al zijn uitgevoerd of niet meer aan de orde zijn. Dhr. Kwast stelt de lijst bij t.b.v. schriftelijk commentaar. Volgende bijeenkomst werkgroep is op 8 maart 2023.

C. Vooruitblik overleg Staatssecretaris van Defensie 10 maart 2023 (Eindhoven)

Dhr. Kwast heeft de bestuurders een concept-brief van de Staatssecretaris voor zijn Duitse ambtsgeenoot voorgelegd. Deze brief wordt na verzending openbaar. Dhr. Geurts spreekt de verwachting uit om op 10 maart a.s. een stap verder te komen over het leefbaarheidsfonds en kijkt 'met spanning' uit naar het plan van het Rijk voor bosonderhoud. Met het oog op de toekomst meldt hij dat lokaal contact wordt opgenomen met Duitse gemeenten, met name Geilenkirchen, voor overleg.

7. Stand van zaken evaluatie CAL. Toelichting door dhr. Geurts, voorzitter klankbordgroep.

Dhr. Geurts, voorzitter klankbordgroep, meldt het volgende: Op 17 november jl. is een startoverleg geweest bijgewoond door een brede delegatie van de CAL met de onderzoekers van SEO Economisch onderzoek. Hierin was een gedachtewisseling over de taakomschrijving en de vraag wat deelnemers in de CAL willen dat onderzocht wordt. Overeenstemming was dat als startpunt en hoofdvraag de wettelijke taakomschrijving en het voldoen hieraan onvoldoende breedte biedt. In ieder geval is het nodig geoordeeld dat vanuit de bestaande, tegengestelde belangen in dit dossier ook zou moeten worden bekeken hoe de commissie heeft gefunctioneerd, bv. hoe is omgegaan met de (inhoudelijke) input van deelnemers. Naar de toekomst is dan de vraag wat de CAL (of andere nieuwe commissie) "opleveren" en wat is nodig voor een goede inrichting en werking.

Interviews zullen (mogelijk digitaal, dan wel geconcentreerd op enkele dagen fysiek lokaal) met een aantal segmenten/focusgroepen plaatsvinden: Rijksoverheid, provinciale overheid, gemeentelijke overheid (zowel bestuurlijk als vertegenwoordiging uit bevolking) en basis. Van de zijde van de gemeente is erop aangedrongen dat de vertegenwoordiging van het Rijk in ieder geval ook zou moeten bestaan uit de autoriteit/ het ministerie dat moet toezien en moet controleren op milieunormen. Dit is het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (is uit navraag gebleken).

Met belangstelling kijkt de CAL uit naar het vervolg en verzoekt de volgende keer de stand van zaken te vernemen.

8. Agendering brief GS op verzoek van dhr. Kockelkoren:

Komt de volgende keer terug.

9. Halfjaarrapportage vliegbaanbewaking vliegbasis Geilenkirchen eerste halfjaar 2022 / korte toelichting door DEF/I&W (049-CAL-AWACS-2022)

Aan de hand van een nadien toe te zenden presentatie (053-CAL-AWACS-2022) bespreekt dhr. Kwast de belangrijkste feiten uit het rapport. In vergelijking tot de 2^e halfjaar van 2021 zijn er minder vliegbewegingen en woonkernoffenders. Wel zijn er meer bewegingen in de nacht en in het weekend. Dhr. Pellemans verklaart dit door de operationele inzet voor de Oekraïne crisis. Onvoorspelbaar is het beeld in de nabije toekomst gezien de voortdurende oorlog en de daarvoor gevraagde inzet.

10. Stichting Klachtentelefoon Luchtverkeer Zuid-Limburg:

- A. Overzicht klachten 3e kwartaal 2022 (050-CAL-AWACS-2022)
- B. Woonkernoffenders 3e kwartaal 2022 (051-CAL-AWACS-2022)

De rapportages worden ter kennisname aangenomen.

11. Rondvraag

Dhr. Hermans vraagt of de CAL-documenten ook op de site van COVM.nl gepubliceerd kunnen worden. Nogmaals gaat dhr. Kwast na of dit kan, alsmede archivering en doorverwijzing naar andere sites.

Mw. Offermans informeert of de basis met de kerstdagen gesloten is. Dhr. Pellemans antwoordt dat het inderdaad de planning is om vanaf de vooruitgeschoven basis in Turkije te vliegen, doch garanderen kan hij het niet om mogelijke operationele redenen (Oekraïne).

Dhr. Geurts constateert dat de laatste tijd vaker dan in het verleden straaljagers overkomen. Ofschoon dhr. Raes vernomen heeft dat deze boven Duitsland dienen te vliegen constateert hij dat ze wel degelijk over Nederland komen. Dhr. Pellemans meldt dat de basis, gelijk aan ieder militaire luchthaven, gebruik kan worden voor benaderingsoefeningen of doorstarts. Op grond van regelgeving dienen de zicthnaderingen boven Duitsland plaats te vinden maar er kunnen omstandigheden zijn die nopen tot uitwijken boven Nederland. Dan gelden dezelfde 'vertrekprocedures' als voor AWACS en worden woonkernoffenders gemeld. Niet uitgesloten is dat in de toekomst om operationele redenen de basis (als vooruitgeschoven post) ook gebruikt wordt voor landen en vertrek. Daarnaast wordt de basis gebruikt door Duitse politiehelikopters en een vliegschool. Dhr. Geurts zegt de opmerkingen over de straaljagers nader te zullen te doordenken en aan de orde te gaan stellen.

Voorzitter Gabriëls constateert, luisterend naar de reacties, dat het goed is als dit onderwerp opnieuw met de Staatsecretaris op 10 maart a.s. wordt besproken. Via het concept-verslag of als agendapunt.

Dhr. Gabriëls bedankt, namens de CAL AWACS, dhr. Kwast voor zijn inzet en wenst hem alle goeds toe.

De volgende bijeenkomst is op 8 maart 2023 van 15.00 uur – 17.00 uur (raadszaal Nuth).